

S Z E R K E S Z T Ő I Ü Z E N E T E K

Misztika. — Véleményünk éppen éppen ellenkező. Nagyon helyes, hogy az egyház szigorúan, egyre szigorúbban veszt bírálókat alá minden misztikus vagy annak mondott, vélt jelenséget, személyt. Ne féltsük a misztikát az egyháztól és a teológusoktól. Éppen a misztikus élmények és utak tisztaságát, egészségét védi az egyházi főhivatalok „bizalmatlan racionalizmusa”. Egy-egy misztikus jelenség ugyanis, ha közismertté válik, úgy húzza magához a beteg lelkeket, a dilettánsokat és a különféle zsidbárúsokat, mint a gyertyaláng az éjjeli lepkeket és bogarakat. Nyüzsgésük a hívőt, aki magasabbrendű élményért zárandokol oda, próbára teszi, ha nem tapasztalt és higgadt, ki is ábrándítja, a kívülállókot megbotránkoztatja, az egyház és a vallás ellenfeleinek és ellenségeinek pedig alkalmat ad a gúnyolódásra, arra, hogy így mutogassanak rá: ime, ennyit ér minden vallási jelenség. Am ezek külső szempontok. Ha igaz egy misztikus jelenség és kitör az ismeretlenség és a rejtőzködés köréből, vállalni kell a megbotránkoztató mellékjelenségeit is. Sokkal fontosabb és döntőbb a belső szempont: a hit tisztaságának megőrzése. Még akkor is, ha egy misztikus jelenség tartalmában dogmatikailag tiszta, olyan vita kavardhatik fel körülötte, mint bármely dogmatikai tétel, tanítás körül. A Jézus-Szive tisztelet története egyik legjellemzőbb bizonyíték erre vonatkozóan. Évtizedekig folyt a sokszor csúnya elkeseredett vita Alacoque Margit látomásai körül, sokan voltak például, akik egyenesen attól féltek, hogy a Szent Szív tisztelete érzelmességbe fullasztja az egész keresztény katolikus lelki életet. Ezek a meggondolások eléggé igazolják, hogy mindazt, ami egy magánkinyilatkoztatás, látomás, egy stigmatikus körül történik, a Szentszék a legnagyobb éberséggel figyelje és lecsapjon a maga tiltásaival mindenre, amihez a gyanú leghalványabb árnyéka fér, hogy megbotránkoztató vagy hitigazságok szempontjából kivetnivaló eredményekhez vezethet.

Jegysek. — Az esküvő szertartásához szükséges a két jegygyűrű. Nem fontos, hogy aranyból legyenek s az sem szükséges, hogy a jegyesek tulajdonát képezzék, kölcsönvett gyűrűvel is lehet esküdni. Az önök által kérdezett eset, hogy tudniillik a szülőktől örökölt jegygyűrűvel esküdhetnek, még inkább megengedett.

Szülők. — Aggodalmuk túlzott. Pap fiuknak mindenkor meglesz a megélhetése. A kongrua és a segély csökkenése természetszerűen maga után vonja: a hívekre egyre fokozott mértékben hárul az erkölcsi kötelesség, hogy fenntartsák templomaikat, papjaikat, áldozzanak egyházmegyéjük fenntartásával kapcsolatos feladatokra is. Lehet, lesznek olyan helvek, ahol a csekély létszámú hívőközösség, egyházközség nem tud külön papot tartani. Az ilyen közösségekben majd máshová irányítják a papot, oda, ahol a hívek el tudják és el is akarják látni őket a szükséges anyagiakkal is. Mikor a fiatal levitát pappá szentelik, a „püspök asztalára” teszik, ami annyit jelent, hogy az egyházmegye főpásztora vállalja a pap anyagi létéről való gondoskodást. Az az ötlet, amit önök levelükben felvetnek, hogy tudniillik a papjaink tanuljanak valamilyen mesterséget, tárgyilag nem jó és nem célravezető. A pap akkor pap, ha mindenkor a hívek rendelkezésére áll. Nem lehet félig pap, félig — mondjuk — marós valamilyen gyárban. Hogyan lehetne megoldani, hogy például sürgősen haldoklóhoz siessen, ha híviák? Hagyja ott munka közben a gépet? Amennyiben a magyar katolikus társadalom igényli, hogy legyenek papjai, meg kell találnia a módját anyagi létük biztosítására. Hisszük, hogy meg is találja.

Kepler. — Az illető lap ön által említett megállapítását mi is olvastuk. Igaza van, hogy, enyhén szólva, a fogalmak nem ismeréséről és összetévesztéséről tanúskodik a pongyolán odavetett mondat: „az egyház által dogmává nyilvánított geocentrikus világfelfogást Kopernikus döntötte meg.” Dogmának csak olyan tételt lehet nevezni, amit az egyház legfőbb tanítói hivatala hitbeli és erkölcsi kérdésekben ex cathedra, ünnepélyesen dogmaként, hittételként állapít meg. Ilyen hittétel pedig, amely a geocentrikus világszemlélet elfo-

gadására kötelezné a katolikus egyház híveit, nincs, nem is volt soha. Ilyen zsinati döntést, ex cathedra pápai nyilatkozatot senki fel nem tud mutatni. Amire a lap célzó, mindenki által ismert tény, aki a tudományok történetét forgatta. Az ókorban és a középkorban a világ tudósainak túlyomó többsége a geocentrikus világfelfogást vallotta, azaz azt hitte, hogy a világ középpontja a Föld és ekörül forognak az égitestek. Az a néhány tudós, aki mást vallott, csupán csepp volt a tengerben. A geocentrikus világszemlélet nem keresztény eredetű tanítás, vallották az ókor és középkor zsidó, arab, hindu és kínai tudósai is. A keresztények csupán átvették, azzal az áhítatos tisztelettel, amivel általában a nagy görög bölcsekre felnéztek. A fent idézett mondatot tehát oda kell módosítani, hogy az általánosan elfogadott geocentrikus világfelfogást Kopernikusz Miklós döntötte meg „De revolutionibus orbium caelestium” című művében kifejtett heliocentrikus, napközpontságot hirdető elméletével. Kopernikusz kanonok volt, élete vége felé püspök helyettese, aki egyházmegyéjét kormányzott. Művét, mely 1543-ban jelent meg III. Pál pápának ajánlotta. A mű természetesen hatalmas vihart kavart fel. Először Luther és Melancthon támadták meg, ők dobták a közvéleménybe a gondolatot, hogy Kopernikusz könyve ellenkezik a Szentírással. Katolikus részről hetvenöt évig nem foglaltak állást a legfőbb hivatalos fórumon a könyvvel kapcsolatban. Amikor Galilei a Kopernikusz könyvére hivatkozva gúnyos megállapításokat tett a keresztény világfelfogással kapcsolatban, akkor ijedtek és inogtak meg egy időre Rómában Kopernikusz tanításait illetően. Az index kongregáció, hangoztatva és elismerve az egész mű hasznosságát és értékeit, kilenc tételét indexre tette, de nem véglegesen, hanem csupán ideiglenesen és feltétellel: „amíg nem helyesbítik”. Az index kongregáció ítélete általában is csupán fegyelmi jellegű intézkedés, nem pedig ex cathedra meghirdetett dogma. Most sem támadás volt a célja és értelme, hanem védekezés. „Elméletnek” és „feltevésnek” nyilvánította, további komoly és fegyelmezett tisztázását követelve, minthogy támadásra használták fel az egyház ellen. Mikor a további kutatások véglegesen kényrt derítettek a kérdésre és minthogy közben lecsillapodtak a kedélyek is, fentélt, hogy az új világfelfogás alapján Istent csak nagyobbbnak kell látunk, XIV. Benedek pápa 1757-ben levette az indexről Kopernikusz kilenc tételét és szabad kutatás tárgyává tette minden keresztény hívó számára. De ez a pápai megnyilatkozás se volt dogma, hanem fegyelmi jellegű intézkedés. Elvi értelme: a probléma nem a hit és erkölcsstan körébe tartozik, hanem a természettudományába.

Római. — Nagyon félreértett bennünket, Mi egyáltalán nem azt írtuk, hogy ön most már nem állhat szóba római rítusú lelkiatyával és hogy egyáltalán nem járhat római szertartású misére. Különösen nem vonatkoztak megállapításaink a viaticumra, a halálos ágyon való gyónásra és áldozásra. Éppen azt hangsúlyoztuk, hogy általában szabadon végezheti gyónását, áldozását kiki abban a rítusban, amelynek papjához könnyebben tud hozzáférni, csupán legáltalbb egyszerű hűsvéti szent áldozással kell dokumentálnunk a magunk szertartásához való tartozásunkat. Tehát ön továbbra is nyugodtan fordulhat ahhoz a lelkiatyához, akit választott, akinek vezetésében megbízik. Halálos ágyán pedig olyan papot hívhat, aki legközelebb lesz önhöz. Azt kérdezi, bűn-e, hogy annyira elidegenedett „saját vallásától”. Először is, nem két vallásról van szó, hanem ugyanazon katolikus vallás két szertartásáról. Nincs értelme tehát szembe állítani a kettőt és azt kérdezni: „miért legyen rossz görögkatolikus, ha lehetek jó római?” Legyen jó katolikus, azaz „egyetemes”. Szeresse mindazt, ami az egyetemes, egyetlen, mégis oly sokszínű egyházbán szép, jó, igaz. Az ön idegenkedését saját rítusával szemben csupán egy körülmény menti: nem ismeri, mert mindig latinok között élt. De nem nyugodhatik bele. Meg kell belőle ismernie minél többet. Meglátja, hogy nagyon meg lehet szeretni liturgiája gazdagságát, nagy szent atyáinak világító bölcsességét.